

Puntdevista 21. Ara és hora de parlar del què ens envolta (23/9/2017)

Quan es busquen justificacions per defensar que l'escolarització sigui obligatòria, el principal argument que es pot utilitzar, i gairebé l'únic, és la preparació que l'escola proporciona per a ser ciutadà, entès com la preparació per a convida de manera democràtica amb els qui no es compateixen lligams de tipus familiar ni de grup social pròxim.

Això ho aconseguix l'escola en la mesura que permet i fomenta la convivència entre alumnes de procedències familiars diverses, als qui els uneix el respecte a unes normes socials i polítiques comunes, materialitzant així el que s'ha anomenat la "segona socialització", que supera i amplia la primera, proporcionada pel nucli familiar i social més pròxim. Aquesta socialització passa pel coneixement dels antecedents històrics i el conjunt d'elements que constitueixen la cultura del país on es situa l'escola, sense oblidar d'ampliar l'horitzó més enllà, fins al conjunt del món, que avui ens afecta a tots a causa de la globalització.

A l'escola, per tant, se li encomana la responsabilitat de formar els futurs ciutadans, que hauran de convida en un context de democràcia, de participació plena i responsable, segons els principis que regeixen en el context social que vivim. A ser ciutadans demòcrates s'aprèn coneixent i practicant els principis i normes que regeixen en aquest context democràtic, però això cal fer-ho partint de la realitat que envolta l'escola i que viuen els alumnes.

Una competència que es proposa el currículum de Catalunya en l'àmbit de les Ciències Socials diu així: "Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític". Això es podrà aconseguir en la mesura que l'escola es faci ressò dels problemes socials rellevants, dels més pròxims i dels més allunyats, però sempre partint d'allò que els alumnes viuen de manera més directa, sigui personalment o pels mitjans de comunicació. És així que es justifica que el Departament d'Ensenyament donés a l'inici del curs la directriu de tractar el tema del terrorisme viscut a Catalunya de manera tan sagnant, de la mateix manera que s'haurien d'haver tractat els terratrèmols de Mèxic o els huracans del Carib, tant des de la perspectiva geogràfica com social. I què dir, doncs, de la situació que aquests dies estem vivint a Catalunya, que afecta al conjunt de la vida ciutadana i omple els mitjans de comunicació d'arreu? Pot l'escola deixar de tractar un tema tant important per a la vida quotidiana i per al possible futur dels nostre país?

Algú pot pensar que tractar aquesta qüestió és entrar en el terreny de l'adoctrinament. No té perquè ser així. Sense necessitat d'entrar en el propòsit de "catalanitzar als alumnes catalans", la qual cosa fora una tautologia, és necessari informar de manera àmplia i objectiva d'allò que succeeix per fomentar la capacitat de valoració personal en cadascun dels alumnes. S'adoctrina quan es presenta la realitat de manera parcial o esbiaixada, amb la intencionalitat de condicionar el pensament dels altres en la línia pretesa; també quan es

presenten les qüestions a tractar de manera indiscutible, sense dubtes, sense admetre la possibilitat del debat.

Els docents de secundària, però també els dels darrers anys de primària, tenen ara l'obligació ineludible de tractar la situació que estem vivint a Catalunya, i han de fer-ho de manera àmplia i responsable, oferint la informació que calgui perquè els alumnes puguin reflexionar i formar-se la seva pròpia opinió. Les famílies ben segur que ja estan fent el seu paper, i a elles no se'ls pot demanar el mateix nivell d'informació, d'objectivitat i de possibilitat de reflexió que correspon a l'escola on, en principi, hi caben posicionaments diversos vers un mateix fet o situació; ara bé, mai vulnerant els principis fonaments de la democràcia, que són presents en la declaració Universal dels Drets Humans, per exemple.

El que no resulta de cap manera admissible és que les escoles puguin aquets dies desenvolupar la seva tasca informativa i formadora com si al carrer no passés res, quan els informatius de radio i televisió, els diaris, les parets dels carrers, les desfilades i concertacions del diferents grups socials, omplen els espais, posicionant-se vers uns fets que, sens dubte, afecten a la vida quotidiana i, més que possiblement, al futur del nostre país. De cap manera es podrà dir que es prepara per a la vida present i futura si l'escola no introdueix aquesta vida en la seva activitat. Que ho faci de manera respectuosa amb la diversitat de criteris, al temps que fomenta la capacitat de posicionament personal dels alumnes, entra dins de l'actuació que cal demanar als professionals de l'educació. I això ho han de saber fer sense renunciar als seus propis criteris, però vetllant perquè els alumnes es puguin formar el seu de manera reflexionada i lliure. Això és educació en el sentit ple de la paraula.

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)